

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

פרשת
בראשית
כ"ז תשרי
תש"פ
996

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

5:42 | 5:28 | 5:36 | 5:21 **הדלקת נרות**

6:35 | 6:33 | 6:34 | 6:32 **מוצאי שבת**

7:13 | 7:09 | 7:10 | 7:12 **רבינו תם**

שבת מברכין, ראש חודש בימים שלישי-רביעי
המולד לבילל שלישי בשעה 18:34 ו-6 חלקים

הילולא
דצדיקיא

- כז - רבי יצחק הזקן מבעלי התוספות
- כח - רבי אברהם אביכזר
- כט - שמעון הצדיק משיירי כנסת הגדולה
- ל - רבי יצחק מאיר הזנפרץ מח"ס 'אור יקר'
- א - רבי מנחם מנדל בעל ה'צמח צדק'
- ב - רבי יוסף בוסקילה רבה של בית שמש
- ג - רבי עובדיה יוסף נשיא מועצת חכמי התורה

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

משכיל לדוד

האדם צריך לעשות רק את רצון הקב"ה

שהוא אכל בעבר והוא גם יאכל בעתיד, כיוון שאדברא, חשב זאת למצווה ולא לעבירה, ולכבודו של הקב"ה התכוונו באכילה זו. ותמיד כך דרך היצר, לפתות את האדם על עבירה שהיא מצווה, וכך ילכד ברשת היצר ושוב לא יצא מזה.

ופעם ראיתי אדם מדבר לשון הרע על חברו, מיד הוכחתי אותו שזה לשון הרע ואסור, אמר לי האיש שזה לשם שמים ומותר. ושוב הוכחתי אותו שאין זה לשם שמים, אלא שכך דרך היצר, להראות לאדם כאילו הכל לשם שמים. ואכן כשהתבונן בעצמו הודה לי, שדיבורו לא היה לשם שמים אלא רק טענת היצר, ומסיבות אישיות דיבר עליו לשון הרע.

ומה באמת הייתה הטעות של אדם וחווה, הרי בודאי כשיבחינו בין טוב לרע, ידעו להישמר מהרע ולהתקרב אל הטוב, ובכך לגרום לקב"ה קורת רוח מרובה, אלא שהטעות הייתה, שאין הקב"ה חפץ שהאדם יברא עולמות ויקריב קרבנות, בזה שהוא עובר על דבריו, אלא העיקר אצלו יתברך הוא, שהאדם יעשה כמו שנצטווה ולא יתחכם ולא יוסיף. אדם וחווה חשבו שהקב"ה ציווה אותם רק במצווה אחת, והם רצו לעשות יותר מצוות, על ידי שידעו להבחין בין טוב לרע - וזה למעשה היה שורש הטעות.

וכן רואים במעשה שאול ושמואל (שמואל א, פט"ו), שנצטווה שאול להילחם בעמלק ולהרוג אותם ואת צאנם. שאול לא שמע בקול ה', אלא אסף את כל הצאן, וכשהגיע שמואל ושאלו מה קול הצאן אשר אני שומע, אמר לו שהוא רוצה להקריבם לה'. אמר לו שמואל שבזה שהמרמה את פי ה', הפסיד את מלכותו ודוד ימלוך תחתיו. ואפילו ששאלו חשב לעשות זאת לשם שמים, בכל זאת הקב"ה הענישו, כיוון שהקב"ה רוצה שאדם יעשה כפי צויו על ידו, ולא להתחכם ולהוסיף. ואין הקב"ה חפץ שהאדם יצטדק יתר על המידה, אלא בעיקר שישמע בקולו.

ועל פי מה שביארנו יתבאר היטב - מה שלא נענשו מיד כשבא הקב"ה לדבר איתם, אלא רק גורשו מגן עדן, וגם זה לא היה אלא משום שכבר לא היה להם מה לעשות בגן עדן, שלא נותר להם מה לשמור שם. ואדם וחווה נשלחו לעולם הזה, משום שעתה הם יודעים להבחין בין טוב לרע, וכבר הכינו את עצמם להיות בעולם הזה, ולהתמודד עם יצר הרע. ולפי הדברים הללו מתבאר הסיבה מדוע הם לא נענשו, משום שהם לא התכוונו חס ושלום, למרוד בה' יתברך, אלא עשו זאת לשם שמים, כפי שהסברנו לעיל. ובעונות הרבים, במקום ללמוד עד כמה זה איום ונורא להיכשל בדברים כגון אלו, הנחשבים לכאורה מצווה אך באמת הם עבירה גמורה - האדם טוען שאין בזה שום חטא וממשיך לעבור על דברי ה'.

"ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל" (בראשית ג, ו).

לכאורה זהו פלא גדול שנתפתתה חווה לאכול מן העץ, הרי לא היה לה יצר הרע ואיך נתפתתה לדברי ההבל של הנחש. ועוד פלא גדול יש בזה, שכתוב במדרש (ב"ר יט, ב) שהקב"ה שאל את אדם הראשון אם אכל מעץ הדעת, ענה לו האדם "אכלתי ואוכל", שהוא אכל בעבר ועדיין אוכל בזמן שה' מדבר עמו. ותמוה איך העז לענות כך להקב"ה, ובפרט שאדם וחווה היו בדרגה גבוהה מאוד, וכמו שכתוב במדרש (ילקוט שמעוני, ישעיה רמז תק"ח) שבאותה שעה שהיה הנחש עומד ומפתה את חווה, היה האדם מטייל עם הקב"ה בגן עדן, וזה ודאי מדרגה מאוד גבוהה, ומוכרח שאף חווה הייתה בדרגה גבוהה זו, ואם כן כיצד חטאו אף בלא יצר הרע.

הנה הנחש פיתה את האשה בזה שאמר לה שאם תאכל מהעץ תדע להבחין בין טוב לרע. ובמדרש (תנחומא מצורע פ"ב) כתוב שאמר לה שתהיה כאלוקים לברוא עולמות. והדבר פלא, וכי חשבה חווה שתוכל להידמות ח"ו לה', ומה בא הנחש לפתות אותה בזה, הרי ברור שאין זה אמת, שפשוט הוא שלא תוכל להיות ח"ו כמו אלוקים.

והביאור בזה הוא שכידוע הנחש הוא השטן, והגימטריא של נחש עם הכולל עולה בחשבון 'שטן'. והנה השטן אינו מפתה את האדם מיד בתחילה לעבור על פי ה', אלא להיפך, הוא מפתה את האדם לעשות מצוות מיוחדות לשם שמים, וכך הוא מוריד אותו לשאול תחתית. וזה מה שהנחש עשה, הוא פיתה את האשה לאכול מן העץ, ועל ידי אכילה זו היא תוכל להבחין בין טוב לרע, ותדע איך להתחבר אל הטוב ולהתרחק מן הרע. וכשתדע להתרחק מן הרע, תוכל להדבק בהקב"ה, לעשות לו יותר נחת רוח, ולברוא עולמות עליונים לכבודו. שהרי ידוע שכשאדם עושה מצווה הוא בורא בזה עולמות עליונים, כמו שכתוב (בראשית ב, ג) "אשר ברא א-להים לעשות" - שהקב"ה ברא את כל העולמות באופן כזה, שאנו יכולים גם כיום לעשות ולבנות עוד עולמות כשאנחנו מקיימים מצוות ועושים מעשים טובים.

ולזה אמר לה הנחש "והייתם כא-להים" (בראשית ג, ה) שתוכלו גם אתם לפתח ולהמשיך את הבריאה על ידי ריבוי העולמות שתבראו, בכך שתדעו להבחין בין טוב לרע. ואת כל זה אמר הנחש לחווה, שתעשה זאת לשם שמים, ובזה היא מרבה כבוד ה' יתברך בבריאה.

ולכן, אפילו שלא היה לה יצר הרע נתפתתה לו, כיוון שחשבה שזה לשם שמים, לעשות בזה נחת רוח לקב"ה, וזו אם כן הייתה הטעות שלה. ואפילו אדם הראשון טעה בטעותה, שמתחילה לא רצה לשמוע בקולה, אך היא אמרה לו שהאכילה מעץ הדעת היא לשם שמים, כדי לקבל חכמה גדולה ולדעת להבחין בין טוב לרע, וכך יוכלו להתרחק מהרע בתכלית הריחוק, ויבראו עולמות לכבודו של הקב"ה. וכשאדם שמע את דברי חווה אשתו, הוא קיבל ממנה ואכל. ואדם היה כל כך בטוח בזה, עד כדי כך שכשהקב"ה שאל אותו האם אכל מן העץ, אמר לו

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מנוחת מזכה הרבים

"כבוד הרב, פנה אלי אחד מחסידי צאנז לאחר תקופת 'בין הזמנים' - תקופת החופש שנהוגה בקרב בני הישיבות ומותאמת בין השאר לחגי ישראל. בזמן האחרון ניסיתי להשיגך שוב ושוב ולא עלה ביד". כך אמר.

כשמעתי את דבריו הסברתי לחסיד שלקחתי כמה ימי חופש ופסק זמן מעיסוקי בצרכי הציבור, ויצאתי לנפוש יחד עם בני משפחתי מחוץ לעיר.

החסיד התפלא מאד על דברי, ואמר לי:

"יסלח לי כבוד הרב, אך נראה לי שאסור לך לנוח, כי אתה שייך כל כולך לציבור. אנשי הדור זקוקים לך, ואיך תוכל לנוח כאשר יהודי נצרך לך, לעצותיך, להכוונתך ולברכותיך?"

ברגע הראשון, כשמעתי את תוכחתו חשבתי לגעור בו. איך הוא מעז לדבר כך? כיצד עלה בדעתו לתרום אותי לכלל הציבור? האם אינני מחויב קודם כל לבני ביתי ולמשפחתי? ובכלל, האם אינני בשר ודם שזקוק מידי פעם לכמה ימים של מנוחה מעיסוקי בבעיות הציבור?

אבל במחשבה שנייה הבנתי שדבריו נכונים והוא צודק. הרי משה רבנו ע"ה, שהיה מנהיג האומה, מסר את נפשו למען עם ישראל בכלל ובפרט, ובשל כך אפילו פרש מאשתו, על פי הדיבור. כל זאת כדי שיוכל להיות מסור באופן מוחלט לעם ישראל ולקב"ה.

יהודי שעוסק בצרכי הציבור בימינו - לא נדרש אמנם לפרוש מאשתו, כמו שנהג משה רבנו שהיה במדרגת קדושה עליונה ושהה ארבעים יום במרומים. אבל מי שלוקח את עול הציבור על צווארו חייב להכיר ולדעת שהציבור נזקק לו, ולכן אין כל אפשרות שהוא יעזוב פתאום, ואפילו לזמן קצר את הנהגת הציבור.

לפיכך היהודי שהוכיח אותי צדק כשאמר שחלה עלי חובה להודיע לציבור היכן אפשר להשיג אותי בימי חופשתי מהעיסוק בצרכי הרבים, כדי שאם יהודי בעם ישראל יזדקק לסיוע כלשהו - הוא יוכל למצוא אותי בקלות. הודיתי לחסיד שהאיר את עיני והבטחתי לו שבפעם הבאה שאצא לחופש - אדאג להיות זמין לכלל הציבור.

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

"בראשית ברא א-להים את השמים ואת הארץ" (בראשית א, א) בשביל התורה שנקראת ראשית (רש"י).

אברך בן תורה קיבל על עצמו לדאוג להחזקת חבריו האברכים עמלי התורה, בברכת והכוונת מרן הרב אהרן לייב שטיינמן זצ"ל. ברבות הימים הלה ראה ברכה בהשתדלותו, נפתחו בפניו דלתות ולבבות והצלחה, עד שהקים רשת כוללי אברכים.

כפי המסופר בספר 'מזקנים אתבונן' הגיעה תקופה קשה, והלה לא הצליח לאזן את התקציב. בעשרת ימי תשובה פנה לראש הישיבה ותהה בפניו: חסרים לו מאתיים וחמישים אלף דולר, מה יעשה.

מה יעשה? התפלא מרן ראש הישיבה, יבטח בה'. אבל כדי לצאת ידי חובת ההשתדלות ייסע לחו"ל ליום אחד...

נסע הלה לחו"ל ופעל מה שפעל, ונמשך באיסוף הכספים למשך יומיים. כשחזר סיפר שהצלח לאסוף חצי מהסכום בלבד.

נענה מרן זצ"ל ואמר לו: "אילו היית נוסע ליום אחד, היית מגייס את כל הסכום. מכיוון שתלית ייבך בהשתדלותך והארכת שהותך בכפלים - התקצץ הסכום במחצית".

במוצאי יום הכיפורים חזר: מה יעשה חסרים לו מאה עשרים וחמישה אלף דולרים. החג בפתח, והאברכים זקוקים לכסף.

חשב מרן וחשב, ואמר: "תיסע שוב, אבל הואיל ובפעם הקודמת הוספת על חובת ההשתדלות, הפעם תקצר בה. תיסע לשעה אחת בלבד!"

המילים נעתקו מפיו, אבל הוראה זו הוראה. חקר ושאל: האם השעה היא מהנחיתה, מהיציאה משדה התעופה, או מההגעה לעיר?

אמר לו מרן: "מההגעה לעיר!"

התברך, ונסע. בדרכו, קנה שני אתרוגים מהודרים ולקחם עמו.

הגיע, נכנס למוניט, ומסר כתובתו של נדיב. בדרך חלפו על פני משרדו של נדיב אחר. עצר את המונית ועלה. לא זו בלבד שהלה היה במשרדו, אלא פתח את הדלת בעצמו. הזמינו במאור פנים ושאלו לחפצו.

אמר: "יש לי אתרוג מהודר עבורך!"

פתח והראה, והלה התפעל: "בכמה אתה מוכר אותנו?"

אמר: "במאה עשרים וחמישה אלף דולרים!"

"לא! אתה צוחק!" אבל האברך היה רציני.

הבזיק בו רעיון. חייג אל רבו, ושוב, בחסדי שמים, הרב ענה.

סיפר לו הנדיב: "יושב מולי אברך שפוי מארץ ישראל, הוא מחזיק רשת כוללים גדולה" - הן הכירו מהפעמים הקודמות - "ומציע לי אתרוג במאה עשרים וחמישה אלף דולרים".

ענה לו הרב: "איך לא תבין שלא הגיע למכור לך אתרוג במחיר זה, אלא לזכותך בהחזקת תורה. קנה את האתרוג במחיר הנקוב". על אתר רשם המחאה, והאברך חזר לשדה התעופה בדיוק כעבור שעה!

במה מפתירין

הפטרות השבוע:

"כה אמר הא-ל ה' ברא השמים ונוטיהם" (ישעיה מב)

הקשר לפרשה: נבואת ישעיה מזכירה את בריאת השמים והארץ וכל אשר בה, כפי שעניין בריאת העולם מתואר בהרחבה בפרשת בראשית.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

ראוי להשליכו לכלבים

אמרו חז"ל: שלשה לשון הרע הורגת; האומר, והמקבלו ומי שנאמר עליו. (כמו שידוע על דואג, שנטרד מעולם הבא בסבת הרכילות, ונהרגה נוב עיר הכהנים, אשר נאמרה עליהם הרכילות, ונהרג שאול אחר כך בעבור שקיבל את הרכילות), והמקבלו יותר מן האומר. ואמרו חז"ל, שכל המספר לשון הרע והמקבל לשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים, שנאמר "לא תשא שמע שוא", ונסמך לו הכתוב "לכלב תשליכון אותו".

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

קושי המוות אצל הצדיקים

"ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלושים שנה וימות"
(בראשית ה, ה).

מובא בחז"ל (ילקוט שמעוני רמז מ"א) שנקצבו לאדם הראשון לחיות אלף שנים, אלא שכאשר העביר ה' לפניו את כל הדורות, ראה שדוד המלך נולד ומיד נפטר, כי נקצבו לו שעות בודדות לחיות, ריחם עליו אדם הראשון ונתן לו שבעים שנה משנותיו. אמר לו ה' שיחתום בשטר על כך שמתחייב ליתן לדוד המלך שבעים שנה, שאל האדם את ה' - וכי אינך מאמין לי. אמר לו ה' לא, איני מאמיןך, וחתם אדם הראשון על השטר.

וכאשר היה האדם בן תשע מאות ושלושים שנה, בא אליו ה' ליטול את נשמתו, אמר לו האדם והרי נקצבו לי אלף שנים לחיות, אמר לו ה' - והלא נתת לדוד המלך שבעים שנה משנותיך, והראה לו את השטר. (מובא בספר השל"ה הקדוש).

והנה יש להקשות, כיצד שכח אדם הראשון את חתימתו על השטר, שנתן לדוד המלך שבעים שנה מימי חייו, ועוד, מדוע הקב"ה הוצרך לכתוב לאדם שטר חוב.

ונראה שהשכחה נבעה משתי סיבות:

הראשונה, בגלל החטא שחטא שאכל מעץ הדעת, והחטא מביא לשכחה.

והסיבה השנייה, שלאחר שאכל האדם מעץ הדעת והכיר בחטאו, ישב בשק ובתענית במשך מאה ושלושים שנה ועשה תשובה, והקב"ה קיבל את תשובתו ותרפ לו כותנות עור. ובאותם שנים נקשר האדם לתורה והרגיש את טעם הגן עדן כאן בעולם הזה, וחש את עצמו נמצא באותו הגן עדן אשר ממנו גורש לאחר שחטא. והרגשה זו השכיחה מאדם הראשון את החטא, וחשב שעומד לחיות לעולם, או לכל הפחות אלף שנים. ולכן כאשר בא אליו ה' ליטול את נשמתו, טען שנקצבו לו אלף שנים, עד שהראה לו ה' את השטר.

ולפי זה מובן, שהקב"ה הרי ידע שהאדם הראשון יחזור בתשובה, ולאחר שיחזור בתשובה על חטאו - ישכח את ההבטחה שלו וירצה להמשיך לחיות, ולכן החתים אותו על השטר.

ויש בזה עניין נוסף. הצדיקים מרוב התקשרותם לתורה והרגשתם הנפלאה של גן עדן התחתון, לא יכולים להיפרד מהעולם, ועל כן המוות קשה עליהם ביותר. ועל זה נאמר (תהילים קטז, טו) "יקר בעיני ה' המוותה לחסידיו". ולכן, אף על פי שבמבט ראשון היו צריכים הצדיקים להיות שמחים במיתתם בכדי לזכות לגן עדן הנצחי בעולם האמת, באמת מצטערים הצדיקים, מאחר ואת טעם הגן עדן מרגישים בתורה ובמצוות, ולכן קשה עליהם המוות. ועל זה הצטער אדם הראשון לקיים את הבטחתו לדוד המלך.

פניני הפרשה

מנין שהם ששים ושמיים?

"ויתן אותם א-להים ברקיע השמים להאיר על הארץ" (בראשית א, יז)
בברכת הלבנה אנו אומרים על המאורות: השמש והירח: "ששים ושמיים לעשות רצון קונם".

באמת יש לשאול מנין לנו שהם ששים ושמיים? ואולי הם לא שמיים מזה שבכל בוקר השמש צריכה לזרוח והירח מתמעט וגדל כל חודש? ואם כן לפי מה הגיעו חז"ל למסקנה הזו ועוד קבעו זאת בברכת הלבנה, האין זו ברכה לבטלה?

משל נפלא הביא הרב דוד הלר: כיצד נדע האם עובד שמח להגיע לעבודה? מאוד פשוט נראה מתי הוא מגיע בבוקר ומתי הוא עוזב את מקום העבודה? עובד שמח יגיע בכל בוקר בזמן ובדיקו לתפוס את העמדה עליה הוא מופקד, כמו כן הוא לא ימוש ממקומו עד לסיום תפקידו.

לעומתו, עובד ממורמר מגיע באיחור אם בכלל ואף משתדל לברוח בטרם הסתיימה המשמרת שלו. הוא ימצא מגוון תירוצים המצדיקים את האיחור ומגוון רעיונות המכריחים אותו לצאת מוקדם...

כן הוא הנמשל: חז"ל הגיעו למסקנה זאת לאחר שהתבוננו בשמש והירח וראו: "שלא ישנו את תפקידם" וממילא הגיעו למסקנה שהם: "ששים ושמיים לעשות רצון קונם"...

כך אנו יכולים לבחון את עצמנו כמה אנחנו שמחים בעשיית המצוות ובעבודת ה' שלנו? האם על כל צעד ושעל אנו מחפשים סיבה למה לא לקיים את המצווה או מחפשים איך להתחייב במצווה?!

לא אפסה תקוה

"האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואוכל" (בראשית ג, יב)
במדרש רבה דרש רב אבא בר כהנא 'ואכלתי' אין כתיב כאן, אלא 'ואוכל', אכלתי ואוכל.

ביאר בעל 'חידושי הרי"ם' שכך שאל הקדוש ברוך הוא לאדם; מה חשבת בעת שאכלת, האם גם היית בבחינת 'אחטא ואשוב' שאין מספיקין בידו לשוב.

השיב לו האדם; לא, אכלתי ואוכל עוד. כך היה אז במחשבתו וממילא עוד לא אפסה ממני תקוה.

לא תקנו ברכה על השמיעה

"ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך" (בראשית ג, יז)

בספר 'מחזה אברהם' מדייק שמכאן יש סמך על מה שאין מברכין בברכת השחר על כח חוש השמיעה כמו שמברכין ברכת 'פוקח עיוורים' על כח הראיה, כי כיון שעל ידי ששמע אדם הראשון לאשתו יצא מזה תקלה לכל העולם, וכיון שנצמח תקלה ע"י כח השמיעה אין ראוי לברך על זה.

השתדלות בשביל הקללה

"בזעת אפך תאכל לחם" (בראשית ג, יט)

אם בכדי לקיים את הקללה "בזעת אפך תאכל לחם" אדם משתדל יומם ולילה, אומר ר' יוסף זונדל מנובהרדוק זצ"ל, כמה צריך הוא להשתדל בכדי להשיג את הברכה "ברוך הגבר אשר יבטח בד".

אל קפונא מחדש מהלך בסוגיא

"וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ז)

במשל חודר המשיל הגה"צ ר' ליב חסמן את ההרכב המנוגד שבאדם, שנברא מעפר מן האדמה ונשמת חיים יחד. את המשל והנמשל והלקח המוסרי דרש רבי שלום כמין חומר במשל נפלא.

פעם בעקבות הלשנה של שונאי הדת, גזרה המלכות על הגה"צ חיים זצ"ל מאסר ממושך, והח"ח נלקח אל מאחורי סורג ובריה וישב בכלאו. באותה תקופה, נתפס גם 'אל קפונא' שהיה בשעתו ידוע לפושע גדול ורוצח נתעב, ולרוב רשעותו ואכזריותו הטיל אימה ופחד גם על המלכות עצמה, כך שרק הזכרת שמו לבד עוררה חלחלה אצל רבים, ולאחר מאמצים רבים הצליחה המלכות לאוסרו בנחושתיים, והכניסוהו לבית הסוהר, ולאותו חדר שהח"ח כלוא שם.

ועתה ננסה לתאר לעצמינו את החפץ חיים זצ"ל ואל קפונא יושבים יחדיו בבית האסורים בכפיפה אחת, מן הסתם הח"ח שהיה אדם נמוך קומה וצנום, חלש ותשוש, יושב מצד אחד, ומולו אל קפונא גבה הקומה ורחב המידות וכו', ואל קפונא מנחית אגרופו מכת מות על הח"ח.

ואולם מחזה פלא והפלא היה שם, הח"ח פונה לאל קפונא ושואל אותו הלכה תמוהה ברמב"ם, ואל קפונא מניע באגודלו ומישיבה מן הרשב"א!... הלא לא נאמין למראה עינינו אם נראה את המחזה, ונחשוב בודאי כי אנו חולמים בהקיץ, אך כך בדיוק הדבר כשגמרו לדבר בלימוד עברו ל"אגדתא", והח"ח מביא זוהר ואל קפונא עונה כנגדו מכתבי האר"י... אח"כ נתיישבו שניהם ליד השולחן לסעוד את סעודתם, והח"ח מברך המוציא ואל קפונא עונה אמון, הח"ח אומר דברי תורה בשעת האכילה ואל קפונא מאזין היטב, הפלא ופלא.

והפלא הלזה אינו משל, אלא נמשל ממש, שהרי זה מתרחש בכל אדם ואדם המורכב מגוף ונשמה, הגוף זה אל קפונא, רצונות ותאוות שפלים, וכמו שאמר פעם אחד מחכמי המוסר, שאם ראינו רוצח כחמלנצקי ימ"ש, בל נחשוב שרק הוא יכל להגיע

לשפלות כזאת, שהרי היה בשר ודם כמונו, ואם היה רוצח כזה, הרי שבכל אדם יש את הכוחות והיכולת להגיע עד כדי כך.

וכך להיפך, אם היה אדם כמו הח"ח הרי שכל אדם יכול להגיע לדרגות גבוהות לפי כוחותיו שנתנו לו, אלא שהח"ח המליך את נשמתו על גופו, ושעבד את כל גופו לצורך עבודת הנשמה, ואילו הרשעים עושים ההיפך שהם ממליכים את גופם על נשמתם, ומשעבדים את נשמתם לצורך מלוי תאוותם ורצונותם...

ומעתה נאמר שכשהורכב האדם נשמה עם גוף כאחד, הרי שהנשמה זה הח"ח והגוף זה אל קפונא! וכך סגור ומורכב האדם יחד, כל ימי חייו עלי אדמות מלידתו עד יום מותו...

הח"ח ואל קפונא לומדים יחד בבית המדרש ומשתובבים יחד במשחקי הילדים, גודלים יחד ואוכלים יחד וישנים יחד, הכל בשיתוף מלא.

ומה נפלא המראה לראות, איך שהאדם חוזר בליל שבת מביהמ"ס והח"ח שבו פותח באמירת שלום עליכם, ומקדש על היין בסילודין, וכשאומר "ויכולו השמים והארץ וגו'" נאחז כולו ברגשי קודש, שהרי כל האומר ויכולו כאלו נשתתף בבריאת שמים וארץ.

וכך מסיים הח"ח את הקידוש, ואל קפונא מזדרז להתיישב ושותה מלא לוגמיו יין מתוק וערב לחיך... הח"ח נוטל ידיו ומברך המוציא, ואל קפונא אוכל לתיאבון...

הח"ח מזמר זמירות שבת בדביקות, ואל קפונא נועץ מבטו על מנת הבשר שעל השולחן... וכשהאוכל ערב מאוד לחיך - מתפרץ האל קפונא ורוצה להיות בעה"ב, אבל הח"ח תיכף אומר לכבוד שבת קודש!...

והנה לאחר שמילא את כריסו והתעייף מאוד - לכבוד שבת קודש, עתה כבר אל קפונא הוא זה שלוקח את הסידור ומברך הוא את ברכת המזון.. אח"כ נאבקים מעט זה עם זה, הח"ח רוצה ללכת לביהמ"ד ללמוד, ואל קפונא רוצה לישון שינה עמוקה, בסוף מתפשרים ואל קפונא נופל על הכורסא וקורא את העיתון לכבוד שבת קודש!... ומה איפוא מטרת האדם ותכליתו עלי אדמות? הרי אומר לעשות את האל קפונא שבקרבו לר' אל קפונא ושכל כוחות החומר היפכו לרצונות רוח, וכולם לעבודת ה' יתברך יכווננו, וכמו שדרשו חז"ל "ואהבת את ה' א-להיך - בכל לבבך בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע". ואותם ארכובות ידיו ושרירי רגליו החזקים וכריסו המלא חוסן, במקום לרוץ לדבר עבירה שיהפכו לרוץ למצוה,

ובמקום ליהנות מאווז מפוסם ליהנות מהוויות דאביי ורבא וכו', וכך לרומם את כל כוחות הגוף ולהעלותם לרוחניות, ואז יהיה כולו הח"ח, וכך באמת היה הח"ח.

וכיצד יכול הח"ח להפוך את אל קפונא ולהחזירו בתשובה? לשים לו כיפה קטנה על הראש? לא מסתבר, אל קפונא מוכן לעבור ג' עבירות עם הכיפה הקטנה. זה לא מפריע לו כלל. אלא מאי? אם פגע בך מנוול זה משכהו לביהמ"ד, לעמול היטב בתורה, לשנן ולחזור, ולייגע את הגוף על עמל התורה, ואז נמצא תרופה לאל קפונא שלנו, ונהפך לברייה חדשה ממש!

הלא כך אמרו חז"ל (קידושין לב). "בראשית יצה"ר בראתי לו תורה תבלין", וכשנדייק בלשון נראה שלא אמרו נתתי לו תורה תבלין, רק "בראתי" - בריאה חדשה. ולכן אל נשאל שאלות ונקשה קושיות מה ייתן לי הלימוד? מה זה ישנה אותי? רק נדע שכל עוד שלא נטעם טעמה המתוק של התורה, ואיננו אלא כעומדים מבחוץ, לא נבין ולא נרגיש כי בריאה אחרת יש כאן.

אך כשנכניס את ראשינו בלימוד התורה, ונטבול את גופינו בארבעים סאה של עמל התורה, אז נרגיש כי נפתח סגור לבנו ונעשינו לאיש אחר, כי כשם שהסומא שנולד סומא לא יוכל להבין מה זה אור כך גם לא נוכל להבין מה עושה התורה לעמליה - שהרי זו בריאה חדשה.

והנה לפעמים חושב האדם כיון שנבראתי עפר מן האדמה, וכל רצונותיי גרועים הם, ולכן אין לי בטבעי נפשי כל טעם בעבודת ה', ואף שבודאי גם נשמת חיים ב', ועל ידה אני יודע את האמת והנכון, אך אינה מוחשית אלא בהכרה שכלית לבד, ולבי בל עמי ורצונותיי הפוכים בתכלית מהכרת שכלי, ולכן אינני מתגבר, ומה אעשה!?

כלל הדברים, שני יצרים ושני רצונות באדם, יצר טוב ויצר הרע, יצר הרע שולט על הרצונות, ויצר הטוב שולט על השכל, ולכן היצה"ר נקרא מלך זקן וכסיל והיצר הטוב נקרא איש מסכן וחכם, וזהו הבחירה שביד האדם, האם להיגרר אחרי הרצון או להשליט את שכלו על רצונו, ולטפח את רצונותיו אלו - רצונות הטוב!

והאיך יכול האדם להגביר ולטפח את רצונות הטוב שיתגברו יותר מרצונותיו הרעים? הרי אומר, בעסק התורה! וזאת גילו לנו חז"ל בגמ' "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין" (לב שלום)